

Complexnummer: 523439

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Hesselink

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

523440, 523441, 523442

Woonplaats

Winterswijk Ratum

Gemeente

Winterswijk

Provincie

Gelderland

Hoofdadres van hoofdobject

Hesselinkweg 2, 7106 CM Winterswijk Ratum

Complexomschrijving

Inleiding

BOERDERIJCOMPLEX gesitueerd in het buurtschap Ratum in het oosten van de gemeente Winterswijk. De omgeving ter plaatse kenmerkt zich als het typische Achterhoekse 'coulisenlandschap' en bezit lange met loofbomen beplante lanen en weilanden afgewisseld met bospercelen. De boerenplaats draagt de naam 'Hesselink' en is sinds de 17e eeuw in bezit van scholteboeren geweest. De scholteboerencultuur is bepalend geweest voor het aanzien van het landschap in het Winterswijkse buitengebied vanaf de middeleeuwen tot aan het begin van de twintigste eeuw. De scholten bezaten grote hallehuisboerderijen die na 1850 veelal een imposant, blokvormig voorhuis kregen met een voorname uitstraling. De detaillering werd ontleend aan stedelijke woonhuizen en adellijke landhuizen. Ook de boerderij aan de Hesselinkweg was oorspronkelijk van het type hallehuis, met een houten topgevel en een nevenhuis. Het hallehuis werd waarschijnlijk gebouwd omstreeks 1852. In 1887 werd een nevenschuur aangebouwd. Volgens een vergunningsaanvraag in het bouwarchief van de gemeente Winterswijk, werd in 1909 het hoofdhuis vanaf de tweede bouwlaag opgetrokken tot blokvormig voorhuis, waardoor een T-boerderij ontstond. De nevenschuur behield het oorspronkelijke uiterlijk. De verbouwing werd uitgevoerd door de aannemer B.W. Knuivers te Ratum. De boerderij bevindt zich nog grotendeels in oorspronkelijke staat.

Complexomschrijving

Het volledig vrij in het landschap gelegen BOERDERIJCOMPLEX wordt ontsloten vanaf de Ratumseweg door een lange laan, de huidige Hesselinkweg. Het erf bestaat thans uit een T-BOERDERIJ (complexonderdeel A) met aan de rechter

zijgevel een iets terugliggende nevenschuur van het hallehuistype. Op het erf bevinden zich voorts twee oudere SCHUREN (complexonderdeel B en C) en een drietal meer recente schuren, die buiten de bescherming vallen. Van de oorspronkelijke erfaanleg resteren nog fragmenten van het smeedijzeren hekwerk dat de tuin om de boerderij oorspronkelijk omgaf en een waterput links van het voorhuis. Deze waterput heeft een met Bentheimer zandsteen beklede schacht, maar de bovenbouw is niet meer oorspronkelijk. De tuin om het voorhuis bezit deels oude beplanting met hagen en bomen. De bestrating van het erf achter de boerderij is niet oorspronkelijk.

Waardering

SCHOLTEBOERDERIJCOMPLEX 'Hesselink' in het buurtschap Ratum.

-Van architectuurhistorische waarde als goed en gaaf voorbeeld van een historisch gegroeide scholteboerderij met een rond 1900 vergroot voorhuis, enkele oudere schoppen en enkele overblijfselen van het oorspronkelijke erf zoals een waterput en een hekwerk. Het complex valt op door de bijzondere vormgeving van het hoofdgebouw en de voor de streek typische bijgebouwen die samen een fraai boerenerf vormen.

-Van stedenbouwkundige waarde vanwege de markante ligging in het landschap van Ratum. Het complex speelt vanwege de samenhang tussen de complexonderdelen, de imposante grootte, de bijzondere gevel van het voorhuis en het ontbreken van andere bebouwing een beeldbepalende rol in verscheidene zichtassen vanaf onder andere de Hesselinkweg en de Ratumseweg.

-Van cultuurhistorische waarde vanwege de bestemming van het complex in de agrarische en sociaal-economische geschiedenis van Nederland. Het complex geeft een goed beeld van de behuizing van een belangrijke boerenfamilie rond de eeuwwisseling.

Monumentnummer*: 523440

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 mei 2002
Kadaster deel/nr: 20384/14

Monumentnaam**

Hesselink

Complexnummer

523439

Complexnaam

Hesselink

Woonplaats*

Winterswijk Ratum

Gemeente*

Winterswijk

Provincie*

Gelderland

Straat*

Hesselinkweg

Nr*

2

Toev.*

Postcode*

7106 CM

Woonplaats*

Winterswijk Ratum

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

WINTERSWIJK

Sectie*

C

Kad. object*

5264

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving

De T-BOERDERIJ bestaat uit een rechthoekig woonhuis en een langgerekt achterhuis waarin het bedrijfsgedeelte is ondergebracht. Het voorhuis telt twee bouwlagen en een zolderverdieping onder een hoog schilddak gedekt met gesmoorde Muldenpannen. Op beide nokuiteinden bevindt zich een gemetselde schoorsteen. Het achterhuis wordt gedekt door een zadeldak met gesmoorde Hollandse pannen. De gevels zijn opgetrokken in rode baksteen gemetseld in kruisverband en bezitten een gepleisterde plint. In de gevels is wit pleisterwerk toegepast onder andere in de vorm van speklagen. De gevels worden afgesloten door een omlopende, geprofileerde witte daklijst, die aan de voorgevel door een uitstekende topgevel onderbroken wordt. Deze topgevel wordt gedekt door een aangekapt zadeldak. Alle vensters en deuren in het voorhuis bezitten grijze, hardstenen lekdorpels en worden aan de bovenzijde afgesloten door een strekse boog met gepleisterde geboorte- en sluitstenen. De symmetrisch ingedeelde VOORGEVEL telt vijf vensterassen. De drie centrale assen zijn door de daklijst getrokken tot een topgevel. In de eerste bouwlaag bevinden zich ter weerszijden van de voordeur twee 15-ruits schuifvensters (3(3+2)), waarbij in sommige vensters de oorspronkelijke roedeverdeling is vervangen door kunststof roeden. De vensters zijn van paneelluiken met kleine uitgespaarde hartmotieven voorzien. De voordeur bezit een breed bovenlicht voorzien van een smeedijzeren levensboom. Het bovenste deel van de zwartgeschilderde dubbele paneeldeur is voorzien van grote ramen met smeedijzeren krullend traliwerk. Het middenpaneel is versierd met

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een diamantfries en het onderste paneel heeft de vorm van een diamantkop. Tussen de eerste en de tweede bouwlaag zijn zes smeedijzeren muurankers aangebracht met de initialen van de bouwheer en zijn echtgenote: 'H(endrik)/ J(an)/ B(oeijink)/ J(ohanna)/G(erdina)/H(esselink)'. Hierboven loopt een natuurstenen cordonlijst, die doorsneden wordt door de lekdorpels van de vensters van de tweede bouwlaag. Boven de voordeur bevindt zich een lager dan de flankerende vensters geplaatste, vernieuwde deur. De flankerende vensters hebben allen 15-ruits schuifvensters zonder luiken. In de topgevel bevinden zich twee smalle 12-ruits vensters. De topgevel wordt omzoomd door gepleisterde vlechtingen. De RECHTER ZIJGEVEL van het voorhuis omvat drie vensterassen. Geheel rechts bevinden zich boven elkaar de vensters van kelder en opkamer. Links hiervan geeft een opgeklampte deur toegang tot de keuken. De deur wordt omlijst door pilasters op hardstenen basementen en is voorzien van een zesruits bovenlicht. Links hiervan bevindt zich een 15-ruits schuifvenster zoals beschreven bij de voorgevel. In de tweede bouwlaag bevinden zich drie 15-ruits schuifvensters zoals in de voorgevel. De LINKER ZIJGEVEL van het voorhuis bezit in de eerste en de tweede bouwlaag 15-ruits schuifvensters zoals in de voorgevel. In de acht assen tellende zijgevel van het achterhuis bevindt zich geheel rechts een opgeklampte deur met klein vierkant kijkraam en een driedelig bovenlicht. Links hiervan bevinden zich drie opgeklampte staldeuren onder segmentbogen voorzien van gepleisterde boogstenen. Tussen de deuren zijn getoogde, halve stalramen aangebracht. Drie van deze stalramen hebben een gebogen ijzeren roedeverdeling, een vierde raam is waarschijnlijk jonger en 8-ruits. De ACHTERGEVEL bezit diep in de gevel terugliggende deeldeuren. De korfboog is voorzien van gepleisterde boogstenen. Ter weerszijden van deze toegang tot de deel bevinden zich zijraampjes met ijzeren roedeverdeling onder rondbogen met gepleisterde boogstenen. De iets terugliggende, opgeklampte staldeuren bezitten segmentbogen met gepleisterde boogstenen. De geveltop is beschoten met houten planken. Op de overgang van gevel en beschieting is een kwartrol gemetseld. In de geveltop bevinden zich een laadluik en een hijsbalk. De aan de rechter zijgevel aangebouwde SCHUUR is van het type hallehuis en bestaat uit een ondiep voorhuis en een achterhuis met stallen. De schuur telt een bouwlaag en een zolderverdieping en wordt afgesloten door een zadeldak belegd met gesmoorde Hollandse pannen. De gevels bezitten een gepleisterde plint en zijn opgemetseld in meerkleurige veldovesteen in kruisverband. De voor- en achtergevel is voorzien van een groengeschilderde geveltopbeschieting en van witgeschilderde windveren. De VOORGEVEL is asymmetrisch ingedeeld en bezit op de begane grond in de eerste, tweede en vierde as veelruits schuifvensters (2(3+2)), voorzien van opgeklampte luiken. De in de derde as geplaatste opgeklampte deur bezit een tweeruits bovenlicht. Alle muuropeningen in de voorgevel zijn voorzien van strekse bogen met gepleisterde boogstenen. Tussen de strekse bogen van de vensters op de begane grond bevinden zich smeedijzeren muurankers die samen jaartal 1887 vormen. Voor de hooizolder bevinden zich drie kwadratische vieruits vensters. De RECHTER ZIJGEVEL bezit in het voorhuis een venster met 6-ruits openslaande ramen. Het achterhuis heeft een 9-ruits venster, een getoogde opgeklampte staldeur en drie getoogde, halve stalraampjes met gebogen ijzeren roedeverdeling. De ACHTERGEVEL bezit opgeklampte deeldeuren onder een korfboog met gepleisterde boogstenen. Ter weerszijden hiervan bevinden zich zijraampjes met ijzeren roedeverdeling onder rondboog met gepleisterde boogstenen. De stallen bezitten iets terugliggende opgeklampte staldeuren onder segmentbogen met gepleisterde boogstenen, de rechter staldeur is iets lager en smaller dan de linker.

De indeling van het INTERIEUR is vrijwel volledig in tact en bestaat in het woonhuis uit een woonkeuken, kelder met opkamer en kamers-en-suite. Op de verdieping bevinden zich rechts enkele slaapkamers en links een grote zolderruimte. Het interieur bezit nog vele waardevolle interieurelementen zoals in de woonkeuken een betegelde schouw met ijzeren haardplaat met knoppen en de initialen van de bouwheer en zijn echtgenote met het jaartal

1852. Voorts bezit de keuken een bijzonder betegelde vloer met meandermotief en gestileerde bladvormen. De kamers zijn nog in het bezit van de oorspronkelijke betimmering, enkele balkenplafonds en schouwen met op de boezem een gepleisterde kapiteelomlijsting. Het interieur van het achterhuis bestaat uit een middenlangsdeel met aan weerszijden grupstallen voor koeien. De nevenschuur bestaat uit een voorhuis en een achterhuis met onder meer een potstal en een kleine deel. In het voorhuis bevindt zich onder andere een gemetselde schouw, vermoedelijk daterend uit de jaren twintig. De achterhuizen van de T-boerderij en het nevenhuis zijn met elkaar verbonden door een deur.

Waardering

T-BOERDERIJ (complexonderdeel A) met voorhuis uit omstreeks 1900.

-Van architectuurhistorische waarde als gaaf en goed voorbeeld van een scholteboerderij die opvalt vanwege het blokvormig uitgebouwde voorhuis met pleisterwerkversiering en het gedetailleerd vormgegeven interieur. Het bedrijfsgedeelte is goed bewaard gebleven.

-Van stedenbouwkundige waarde als hoofdonderdeel van het boerderijcomplex dat vanwege de verschijningsvorm een belangrijke beeldbepalende rol speelt in het buitengebied bij Ratum.

-Van cultuurhistorische waarde vanwege de bestemming van het complex in de agrarische, economische en sociale geschiedenis, in het bijzonder als representatieve uiting van de scholteboerencultuur die in de omgeving van Winterswijk eeuwenlang het stempel gedrukt hebben op het landschap en de samenleving. Van hun rijkdom en verlangen naar status getuigen de uitgebouwde voorhuizen met voorname interieurs.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Boerderij(M1)

Monumentnummer*: 523441

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 mei 2002
Kadaster deel/nr: 20384/14

Monumentnaam**

Hesselink

Complexnummer

523439

Complexnaam

Hesselink

Woonplaats*

Winterswijk Ratum

Gemeente*

Winterswijk

Provincie*

Gelderland

Straat*

Hesselinkweg

Nr*

2

Toev.*

Postcode*

7106 CM

Woonplaats*

Winterswijk Ratum

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

WINTERSWIJK

Sectie*

C

Kad. object*

5264

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving

Eenvoudige SCHUUR zonder zijwanden, opgebouwd uit ankerbalkgebinten op korte stijlen. De schilden van het zadeldak zijn belegd met rode Hollandse pannen en bezitten witgeschilderde windveren.

Waardering

SCHUUR (complexonderdeel B)

-Van architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een schuur bij een Winterswijkse boerderij, met een voor de streek typische hoofdvorm.

-Van stedenbouwkundige waarde als functioneel onderdeel van het boerderijcomplex dat vanwege de verschijningsvorm hoge ensemblewaarden heeft met de andere complexonderdelen.

-Van cultuurhistorische waarde als onderdeel van het complex dat een belangrijke uiting is van de ontwikkeling van de agrarische, economische en sociale geschiedenis.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Schuur(M)

Monumentnummer*: 523442

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 mei 2002
Kadaster deel/nr: 20384/14

Monumentnaam**

Hesselink

Complexnummer

523439

Complexnaam

Hesselink

Woonplaats*

Winterswijk Ratum

Gemeente*

Winterswijk

Provincie*

Gelderland

Straat*

Hesselinkweg

Nr*

2

Toev.*

Postcode*

7106 CM

Woonplaats*

Winterswijk Ratum

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

WINTERSWIJK

Sectie*

C

Kad. object*

5264

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving

SCHUUR op rechthoekige plattegrond, opgebouwd uit ankerbalkgebinten. De schuur is afgedekt door een zadeldak belegd met rode Hollandse pannen. Het dak is voorzien van witgeschilderde windveren. De schuur heeft opnieuw opgemetselde gevels en een beschoten topgevel.

Waardering

SCHUUR (complexonderdeel C) -Van architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een schuur bij een Winterswijkse boerderij met een voor de streek typische verschijningsvorm.

-Van stedenbouwkundige waarde als functioneel onderdeel van het boerderijcomplex dat vanwege de verschijningsvorm hoge ensemblewaarden heeft met de andere complexonderdelen.

-Van cultuurhistorische waarde als onderdeel van het complex dat een belangrijke uiting is van de ontwikkeling van de agrarische, economische en sociale geschiedenis.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Schuur(M)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument